

بررسی نقش بحران کووید ۱۹ بر ضرورت سرمایه گذاری خارجی در صنعت نفت

منصوره صافدل^۱ غلامعباس دهنوی^۲

۱. کارشناسی ارشد اقتصاد انرژی، دانشگاه پیام نور آبادان، آبادان، ایران

۲. کارشناسی ارشد اقتصاد انرژی، دانشگاه پیام نور آبادان، آبادان، ایران

چکیده

هدف: صنعت نفت و گاز (O&G) با شروع همه گیری کووید-۱۹، عمدتاً به دلیل رکود اقتصادی جهانی و کاهش تقاضا برای نفت در سراسر جهان، دچار رکود شد. این کاهش به ویژه نتیجه مداخلات بهداشت عمومی بود که با هدف کاهش تماس های فیزیکی از طریق محدود کردن تحرک، و بسته شدن فعالیت های غیرضروری اجتماعی-اقتصادی انجام شد. هدف از انجام این پژوهش بررسی نقش بحران کووید ۱۹ بر ضرورت سرمایه گذاری خارجی در صنعت نفت بود. روش پژوهش: روش پژوهش از نظر هدف کاربردی، بود. روش گردآوری اطلاعات در این پژوهش به صورت کتابخانه-ای، اسنادی و پیمایشی می باشد. جامعه آماری این پژوهش کشورهای صادرکننده نفت می باشد. یافته ها: طبق نتایج سناریو پایه، گرچه طی دوره مورد بررسی تقاضا برای نفت خام اوپک افزایش خواهد یافت، اما مقدار آن تا سال ۲۰۳۰ همچنان کمتر از ۳۹ میلیون بشکه در روز خواهد بود. با این میزان تولید سهم اوپک تا سال ۲۰۳۰ در بازار جهانی نفت کمتر از ۳۷ درصد خواهد شد.

کلمات کلیدی: بحران، کووید ۱۹، سرمایه گذاری، صنعت نفت، تقاضا

-بیان موضوع

ایران به عنوان یک کشور در حال توسعه و یکی از تولیدکنندگان مهم نفت جهان برای تداوم رشد اقتصادی نیازمند جذب سرمایه خارجی است. در این زمینه بخش انرژی کشور برای ارتقای سطح فناوری از اهمیت بیشتری برخوردار است. دولت طی سالهای اخیر در قالب برنامه های توسعه نظیر برنامه چهارم توسعه، پیش بینی های لازم در راستای جذب سرمایه خارجی در بخش نفت و گاز را در نظر گرفته است (پرتوی، ۱۳۸۷). وجود چالشهای مهمی مانند تحریم اقتصادی ایران توسط آمریکا، تنش های سیاسی ایران در روابط خارجی، وجود فضای پر تنش منطقه ای و بین المللی، نبود زمینه های کارآمد و کافی برای تعامل و همگرایی بین المللی، ریسک سرمایه گذاری در ایران، موانع حقوقی و قانونی در کشور (اصل ۴۴ و ۸۱ قانون اساسی و برخی مواد قانون نفت)، انعطاف ناپذیری، تعدد قوانین و مقررات و شفاف نبودن آنها و برخی سیاست های داخلی مانند سیاست های بانکی، مالی، گمرکی که ریسک های متفاوت مانند ریسک سیاست گذاری اقتصادی، ریسک ساختار اقتصادی و ریسک نقدینگی را به دنبال داشته، موجب تضعیف جذب سرمایه گذاری خارجی در بخشهای مختلف کشور شده است. بر اساس گزارشهای منتشره از سوی مؤسسه های تعیین ریسک طی سالهای ۲۰۰۵ - ۲۰۰۰ شرایط ایران تغییری نداشته و استمرار سرمایه گذاری خارجی همچنان ادامه دارد. ویروس کرونا در ابتدای دسامبر سال ۲۰۱۹ در کشور چین و شهر ووهان پدیدار و سپس به سرعت سراسر نقاط جهان را درگیر نموده است. این ویروس در کنار ایجاد بیماری و تهدید سلامت انسانها، تاثیر معناداری بر اقتصاد کشورهای مختلف از طریق ایجاد محدودیت در سفر، تعطیلی کارخانه ها و کاهش شدید در فعالیتهای بخش خدمات، داشته است. در واقع این موارد کانال های مستقیم تاثیرگذاری ویروس بر اقتصاد می باشد (بونه و همکاران، ۲۰۲۰). بعد از اینکه ویروس به بسیاری از نقاط جهان سرایت کرد، کشورها برای جلوگیری از شیوع بیشتر ویروس مرزهای خود را بسته و بدین طریق بخش خارجی اقتصادها با محدودیت مواجه شد و بانکهای مرکزی را مجبور به دخالت در بازارهای مالی جهت تحریک اقتصاد کرد. همچنین بانک های مرکزی نسبت به کاهش نرخ بهره جهت بهبود سرمایه گذاری و نیز کاهش نرخ ذخایر قانونی جهت افزایش توان اعتباری شبکه بانکی اقدام نمودند. اثرگذاری ویروس بر اقتصاد بستگی به میزان سرایت آن دارد و در صورت تداوم آن طرف عرضه و تقاضای اقتصاد و همچنین سطح اعتماد افراد به بازارهای مختلف تحت تاثیر قرار خواهد گرفت.

با شیوع بیشتر ویروس کرونا و ایجاد محدودیت برای کسب و کارها و کاهش رشد اقتصادی کشورها، عرضه و تقاضای نفت در اقتصاد جهانی با محدودیت مواجه شده است و یکی از دلایل کاهش قیمت نفت نیز همین موضوع بوده است (جریس و نا، ۲۰۲۰). از سوی دیگر شیوع ویروس کرونا میتواند علاوه بر تغییر در انتظارات عاملین اقتصادی بر عادات مصرفی و رجحان های آنها تاثیرگذار باشد و با تغییر در مخارج مصرفی و سرمایه گذاری و همچنین تغییر در مخارج دولت، تولید ناخالص داخلی کشور تحت تاثیر قرار گیرد و در چنین شرایطی بدلیل کاهش بازدهی فعالیتهای تولیدی و مولد، انگیزه اشخاص جهت ورود به بازارهای غیر مولد افزایش می یابد و افزایش تقاضا خود میتواند عاملی در جهت افزایش نرخ ارز باشد (مک کبین و فرناندو، ۲۰۲۰). در آوریل ۲۰۲۰ سازمان تجارت جهانی در گزارشی اشاره کرده است که حجم تجارت جهانی بدلیل شیوع ویروس کرونا بین ۱۳ تا ۳۲ درصد بسته به میزان شیوع ویروس با کاهش مواجه

میشود. در سناریوی خوشبینانه پیش بینی شده حجم تجارت خارجی به سرعت در نیمه دوم سال ۲۰۲۰ بازیابی شود. در سناریوی بدبینانه فرض شده است که بخشی از حجم تجارت خارجی در سال ۲۰۲۱ بازیابی می شود.

۲- پیشینه ی تحقیق

اوزیلی و آرون (۲۰۲۰) به بررسی اثرات سرریز کووید-۱۹ بر اقتصاد جهانی پرداخته اند. آنها بیان میدارند که ویروس کرونا از دو طریق فعالیتهای اقتصادی را تحت تاثیر قرار میدهد. اول، شیوع ویروس کرونا از طریق گسترش فاصله گذاری اجتماعی رکود در بازارهای مالی و کسب و کارها را به همراه دارد. دوم، شیوع ویروس با نرخ نمایی، منجر به بدتر شدن انتظارات و تغییر در مصرف و سرمایه گذاری و همچنین تغییر در رفتار شرکای تجاری میشود. اسلم و همکاران (۲۰۲۰) با استفاده از رویکرد چند منظوره تجزیه و تحلیل نوسانات به بررسی کارایی شش ارز خارجی در دوره زمانی اکتبر ۲۰۱۹ تا ۳۱ مارس ۲۰۲۰ پرداختند. نتایج نشان داد که در دوران شیوع کووید-۱۹ کارایی بازار ارزهای خارجی کاهش یافته است. بیشترین کاهش کارایی ارز خارجی مربوط به دلار استرالیا در دوران کووید-۱۹ بوده است و بیشترین کارایی در دوران کووید-۱۹ مربوط به دلار کانادا و فرانک سوییس بوده است. اخترالزمان و همکاران (۲۰۲۰)، به بررسی ریسک قیمت نفت در صنایع مالی و غیرمالی در دوران شیوع کووید-۱۹ با استفاده از الگوی داده های تابلویی پرداخته اند. نتایج نشان داد که صنایع مصرف کننده نفت و بخش مالی به شوک مثبت به قیمت نفت واکنش نشان داده اند و صنایع عرضه کننده نفت و بخش غیرمالی به شوک مثبت قیمت نفت واکنش منفی نشان دادند. همچنین نتایج نشان داد که شیوع کووید-۱۹ نقش میانجی برای هر دو صنایع مالی و غیرمالی در پاسخ به تغییرات قیمت نفت داشته است.

۳- ادبیات تحقیق

مطالعات درباره تأثیرات کووید-۱۹ و چگونگی واکنش کسب و کارهای مختلف، به ویژه آنهایی که در صنعت O&G، به بحران واکنش نشان داده اند و مدیریت کرده اند، هنوز بسیار محدود است. تأثیرات و رویکردهای مدیریتی مورد استفاده صنعت و شرکت ها در طول همه گیری کووید-۱۹ را می توان از جنبه های عرضه، تقاضا و عملیاتی بررسی کرد. بخش عرضه بر تأثیرات همه گیری بر تأمین مواد، منابع و اطلاعات به صنعت O&G و شرکت های آن متمرکز است. سمت تقاضا بر تأثیرات همه گیری بر تقاضا برای کالاها و خدمات تولید شده توسط صنعت و شرکت های آن متمرکز است. جنبه عملیاتی مربوط به تأثیرات همه گیری بر عملیات روزانه شرکت های صنعت است.

محدودیت های سفر، بسته شدن مرزها، و بسته شدن فعالیتهای غیرضروری و ماندن و کار از خانه، همگی باعث کاهش تقاضا برای همه شیوه های حمل و نقل شدند که باعث کاهش تقاضا برای سوخت توسط حمل و نقل، تولید و مشاغل و فعالیتهای غیر ضروری شد (موفیجور و همکاران ۲۰۲۱). تولید و حمل و نقل کمتر باعث کاهش تقاضا و مصرف سوخت مایع و ذخیره طولانی مدت نفت خام و تصفیه شده O&G شد.

کاهش تقاضا برای O&G می تواند مشکلات عملیاتی عمده ای را برای شرکت های O&G از طریق مشکلات شکست خوردگی ایجاد کند که می تواند بر کارایی، ذخیره سازی و حمل و نقل پالایشگاه های نفت تأثیر منفی بگذارد (ورما و

همکاران (۲۰۲۱). کاهش تقاضا همچنین ناشی از تأثیرات غیرمستقیم همه گیری بر درآمد و کاهش بیشتر مصرف سوخت توسط خانوارها و مشاغل بود (باربوسا و همکاران ۲۰۲۰). اما مبارزه با همه گیری کووید-۱۹، تقاضاهای جدیدی را برای صنعت و شرکت های O&G، به ویژه آنهایی که به بخش سلامت خدمت می کنند، ایجاد کرد (باربوسا و همکاران ۲۰۲۰). از نظر عملیاتی، اکثر کسب و کارها طرح های واکنش به بیماری همه گیر و تداوم کسب و کار خود را، در صورت داشتن، فعال می کنند تا محل کار امنی را برای کارکنان خود فراهم کنند و به فعالیت های خود ادامه دهند. کاهش و غایب احتمالی نیروی کار بسیاری از شرکت ها را در ابتدای همه گیری نگران کرد. بنابراین، برای محافظت از سلامت و رفاه کارکنان و شرایط کاری آنها، شرکت ها اقدامات مختلفی را برای کاهش خطر طبق دستورالعمل های آژانس های بهداشت عمومی و بهترین شیوه های صنعت اجرا کردند. توجه به این جنبه ها می تواند به افزایش روحیه و بهره وری کارکنان کمک کند و باعث صرفه جویی در هزینه های مستقیم و غیرمستقیم شرکت ها شود. (Maamri ۲۰۲۱) علی رغم این اقدامات، همه گیری کووید-۱۹ به دلیل ارتباط متقابل بین فرآیندهای مختلف، بر عملکرد شرکت ها تأثیر منفی گذاشت (Huayu و همکاران ۲۰۲۰). به ویژه در شرکت هایی که در بخش O&G فعالیت می کنند. در طول همه گیری، شرکت های O&G قادر به پوشش هزینه ها و هزینه های ثابت نبودند که منجر به عملکرد ضعیف شد. عملکرد پایین اغلب منجر به درآمد کم شرکت می شود. (Maamri ۲۰۲۱)

تاکنون، مطالعات اندکی تأثیرات همه گیر کووید-۱۹ را بر صنعت O&G به طور کلی مورد بررسی قرار داده اند. پونکراتوف و همکاران (۲۰۲۰) توسعه صنعت نفت روسیه را با توجه به ویژگی های محیط اقتصادی فعلی با توجه به همه گیری کووید-۱۹ مورد مطالعه قرار داد. آنها از مدل سازی همبستگی چند عاملی در ترکیب با قانون سه سیگما و مجموعه های فازی برای پیش بینی تقاضا و عرضه نفت روسیه برای سال های ۲۰۲۱-۲۰۲۱ استفاده کردند. آنها به این نتیجه رسیدند که سطح درآمدهای صنعت و نرخ رشد به طور قابل توجهی کمتر از سطح قبل از همه گیری خواهد بود و این می تواند برای مدت طولانی ادامه یابد. در پاسخ به چالش های ناشی از همه گیری Covid-۱۹، صنعت O&G تحول دیجیتال را تسریع کرد. هاوش و همکاران (۲۰۲۰) تأثیرات همه گیر کووید-۱۹ را بر تحول دیجیتال بخش O&G مورد مطالعه قرار داد. آنها نشان دادند که بیماری همه گیر شرکت ها را مجبور به جستجوی راه حل های نوآورانه و سریع برای ادامه فعالیت ها و بهبود کارایی عملیاتی کرد. شرکت های O&G با پذیرش فناوری های دیجیتال توانستند پیامدهای اقتصادی کوتاه مدت همه گیری را کاهش دهند. آنها استدلال می کنند که تحول دیجیتال باید به عنوان یک راه حل تداوم و انعطاف پذیری طولانی مدت در نظر گرفته شود و شرکت ها باید یک چشم انداز استراتژیک ایجاد کنند و حمایت مالی را برای تحول دیجیتال موثر در نظر بگیرند (هاوش و همکاران ۲۰۲۰).

تأثیر کرونا بر قیمت نفت

قیمت نفت به طور کلی به قیمت نقدی هر بشکه در شاخص نفت خام اشاره دارد. قیمت نفت علاوه بر هزینه تولید آن، متأثر از عوامل اقتصادی و سیاسی گوناگونی است که برآیند آن ها قیمت نهایی نفت را مشخص می کند. بازارهای جهانی نفت و گاز، براساس تفکری منطقی و عقلانی حرکت نمی کنند و در پشت هر معامله ای ترس و تردید قرار گرفته است.

عموم مسایل ژئوپلیتیک حول محور خاورمیانه می گذرد، این بدان دلیل است که سه منبع از چهار منبع اصلی نفت جهان در این منطقه قرار گرفته است. این سه منبع در کشورهای ایران، عراق و عربستان سعودی واقع هستند که هر کدام دستخوش مشکلاتی بوده اند. همه گیری ویروس کرونا و سقوط قیمت نفت ناشی از آن، فاجعه مهیبی را برای کشورهایی ایجاد کرده است که برای بقای اقتصادی به تولید نفت وابسته هستند و دیگران را وادار به تغییر سیاست هایی می کند که هیچ مفهوم اقتصادی ندارند. در ایالات متحده، قیمت نفت برای اولین بار به زیر صفر سقوط کرد (خلعتبری و همکاران، ۱۴۰۰).

ارزش نفت در سال ۲۰۲۰ میلادی و تاثیرات کرونا بر آن

در ۲۰ آوریل ۲۰۲۰ قیمت نفت وست تگزاس اینترمیدیت که شاخصی برای بررسی وضعیت بازار نفت ایالات متحده هم محسوب می شود در بازار جهانی ابتدا بیش از ۲۰ درصد سقوط کرد و به زیر ۱۵ دلار در هر بشکه رسید و سپس، چند ساعت بعد به منفی ۳۷/۶۳ دلار در بشکه رسید. دلیل سقوط قیمت نفت خام «وست تگزاس اینترمیدیت» از ۱۸ دلار به منفی ۳۵ دلار این است که شرکت های آمریکایی دیگر جایی برای انبار کردن نفت خود ندارند طبق گزارش ارائه شده توسط آژانس بین المللی انرژی شیوع ویروس کرونا از چندین کانال بر رشد اقتصادی چین و تقاضای نفت تأثیر گذاشته است. مهمترین این کانال ها کاهش حمل و نقل هوایی و زمینی در چین بوده که تقاضا برای سوخت جت، بنزین و گازوئیل را کاهش داده است به طوری که ترافیک هوایی بین المللی در این کشور ۷۰ درصد و ترافیک هوایی داخلی ۲۰ درصد افت داشته است. دومین کانال تأثیرگذاری شیوع بیماری کرونا کاهش حجم فعالیت های اقتصادی است. مصرف، سهم ۵۳ درصدی را در تولید ناخالص چین دارد و ۱۰ درصد کاهش در آن رشد اقتصادی چین را به میزان ۱/۱ واحد درصد کاهش خواهد داد (خلعتبری و همکاران، ۱۴۰۰).

هرگونه کاهش تولید اجباری شامل کاهش عرضه حدود روزانه ۱۰ میلیون بشکه ای سازمان کشورهای صادرکننده نفت (اوپک) و متحدانش، موسوم به اوپک پلاس، به سرعت قابل احیا نیست، به این معنا که بازار جهانی نفت ممکن است تا ماه ژوئن با کمبود روبه رو شود، اما احتمالاً قیمت ها تا اواسط سال ۲۰۲۱، هنگامی که احتمال محدود شدن دوباره بازار وجود دارد، به آرامی بهبود می یابند شروع جنگ نفتی عربستان در ماه مارس به کاهش بیشتر قیمت ها دامن زد و همچنین اختلال در تولید و پیامدهای اقتصادی شیوع کرونا از یک سو و افت قیمت نفت از سوی دیگر، ریزش بازارهای سهام در آمریکا و دیگر نقاط جهان را به دنبال داشت. نگرانی ها از این بازار تا جایی پیش رفت که ماه گذشته قیمت معاملات آتی نفت برای تحویل در ماه می ۲۰۲۰ منفی شد. در حقیقت، تلاش برای بستن قراردادهای ماه می از یک سو و نبود خریداری که نفت فیزیکی بخواهد از سوی دیگر، موجب انباشت نفت در انبارهای آمریکا و سایر کشورها شد. در آمریکا و دیگر کشورهای غربی و برخی کشورهای آسیایی، بانک های مرکزی برای جلوگیری از سقوط بازارهای مالی اقدام به تزریق نقدینگی کردند. در این میان اما سقوط نفت و جنگ نفتی بازارهای سهام در کشورهای نفتی خاورمیانه را بیشتر متأثر کرد (خلعتبری و همکاران، ۱۴۰۰). همه گیری کووید-۱۹ مشکلات جدی را برای اقتصادهای سراسر جهان ایجاد کرده است. بر اساس آخرین گزارش کنفرانس تجارت و توسعه سازمان ملل متحد (UNCTAD)، نهاد تجارت و توسعه سازمان

ملل متحد، اقتصاد جهان احتمالاً در سال ۲۰۲۰ وارد رکود خواهد شد و پیش بینی می شود تریلیون ها دلار از درآمد جهانی را از دست بدهد. همه گیر (UNCTAD، ۲۰۲۰). شیوع جهانی همه گیری کووید-۱۹ و کاهش قیمت بین المللی نفت منجر به درخواست فوری بسیاری از کشورها برای یافتن راه هایی برای حفظ اقتصادهای مختلف خود از رکود شد (مک کیبن و فرناندو، ۲۰۲۱). کاهش پیش بینی شده انقباض اقتصادی در سرمایه گذاری مستقیم خارجی (FDI)، تغییر در سیاست های گسترده تر دولت و فشار بر بودجه عمومی تنها برخی از زمینه هایی هستند که بر عملیات و فعالیت های شرکت های فراملی تأثیر خواهند گذاشت. بر اساس گزارش اخیر سازمان همکاری اقتصادی و توسعه (OECD)، انتظار می رود که جریان سرمایه گذاری مستقیم خارجی در سال ۲۰۲۰ بیش از ۳۰ درصد کاهش یابد. آخرین برآورد UNCTAD کاهش کلی سرمایه گذاری مستقیم خارجی را بیش از ۴۰ درصد نشان می دهد. بیشترین کاهش در سال های اخیر حتی در خوش بینانه ترین سناریو برای موفقیت اقدامات سیاست حمایتی بهداشت عمومی و اقتصادی توسط دولت ها برای مقابله با همه گیر COVID-۱۹ و رکود ناشی از آن، FDI نسبت به سال های گذشته کاهش خواهد یافت. اقداماتی برای حمایت از اقتصاد ملی و به ویژه سرمایه گذاران خصوصی. از جمله این اقدامات می توان به موارد زیر اشاره کرد، ترکیبی از فعالیت های تسهیل سرمایه گذاری و آزادسازی سرمایه گذاری و ارائه حمایت مالی از سرمایه گذاران خصوصی که به شدت تحت تأثیر بحران سلامت قرار گرفته اند. نیاز فوری به احیای فعالیت های اقتصادی و اجتناب از یک بحران جدی اقتصادی باعث شده است که برخی از کشورها از صندوق های ثروت دولتی خود استفاده کنند. به عنوان مثال، نیجریه و ایران، به جز چند مورد، قصد دارند ۱۵۰ میلیون دلار و ۱۰۸ میلیارد دلار از صندوق های دارایی دولتی خود را به عنوان بخشی از بسته های محرک مالی خود در پاسخ به شیوع کووید ۱۹ آزاد کنند.

شیوع کرونا و اقتصاد

شیوع جهانی همه گیری کووید-۱۹ از سه ماهه اول سال ۲۰۲۰ بسیار بیشتر از یک بحران بهداشتی صرف است. اقتصاد جهانی از رکود رنج می برد و ممکن است با رکود اقتصادی مواجه شود. به عنوان یک فشارسنج از اقتصاد جهانی، سرمایه گذاری مستقیم خارجی جهانی با کاهش چشمگیری مواجه است، زیرا همه ذینفعان، یعنی سرمایه گذاران، تنظیم کنندگان، دولت های گیرنده و دولت های مبدا در حال حرکت در قلمرو ناشناخته هستند. بر اساس گزارش کنفرانس تجارت و توسعه سازمان ملل متحد (UNCTAD)، جریان سرمایه گذاری مستقیم خارجی در جهان در سال ۲۰۲۰ در مقایسه با سال ۲۰۱۹ به میزان ۳۵ درصد کاهش یافت که جریان سرمایه گذاری مستقیم خارجی را به سطح سال ۲۰۰۵ خود بازگرداند. پی نوشت ۱ بیشترین کاهش در کشورهای توسعه یافته رخ داده است، جایی که FDI در مقایسه با قبل از همه گیری ۵۸ درصد کاهش یافت. پانوش ۲ مطالعات تجربی برای نشان دادن علیت بین اقدامات Covid-۱۹ و کاهش جریان FDI انجام شده است. برای مقابله با عواقب مخرب همه گیری در سرمایه گذاری مستقیم خارجی، سیاست های سرمایه گذاری ملی به شدت برانگیخته شده اند. همچنین بر اساس آنکتاد، تعداد قوانین و سیاست های سرمایه گذاری خارجی که در سال ۲۰۲۰ توسط ایالت ها به تصویب رسید به ۱۵۲ مورد رسید که تا سال ۲۰۱۹ افزایش ۴۰ درصدی داشته است. آزادسازی و ارتقاء، در حالی که ۴۱ درصد از آنها شامل مقررات و محدودیت های سرمایه گذاری است. پی نوشت ۵ در صورت رکود بازار، نقدینگی سرمایه مسلماً بیش از هر زمان دیگری برای احیای رشد اقتصادی

مطلوب است. در نتیجه، دولت ها اقداماتی را اتخاذ کرده اند که FDI جدید پیشنهادی یا موجود را جذب و تسهیل می کند. علاوه بر قوانین و سیاست های سرمایه گذاری که دولت ها برای تسهیل و تشویق سرمایه گذاری مستقیم خارجی در زمان های بحرانی اتخاذ می کنند، اقداماتی که ماهیت محدودکننده دارند، یعنی اقدامات غربالگری سرمایه گذاری مستقیم خارجی به دلایل امنیت ملی یا سایر جایگزین های مشابه، نیز اجرا شده اند. غربالگری سرمایه گذاری خارجی در یک کشور خاص چیزی جز بدیع است. این ابزار برای اولین بار توسط کمیته سرمایه گذاری خارجی ایالات متحده (CFIUS)، آژانسی که در سال ۱۹۷۵ تأسیس شد، تحقق یافت و موظف است پیش از این تحقیقات، بررسی و در صورت لزوم، مسدود کردن پروژه های سرمایه گذاری خارجی را در زمینه های مختلف انجام دهد. امنیت ملی. این سیستم متعاقباً توسط بسیاری از کشورهای دیگر در سراسر جهان تقلید شده است. شیوع همه گیری کووید-۱۹ منجر به روند «کندی سازی» و جهانی زدایی شده است: عقب نشینی از یکپارچگی اقتصادی جهانی. پاورقی ۷ همه گیری ترس سیاست گذاران را نشان داده است که زنجیره تأمین جهانی در برابر افزایش ناگهانی تقاضا برای کالاهای حیاتی آسیب پذیر است. کالاهای و خدماتی مانند دستگاه های پزشکی، که همکاری بین المللی می تواند غیرقابل اعتماد و شکننده باشد، و ادغام اقتصادی جهانی نیز به معنای وابستگی متقابل اقتصادی است. تجارت فرامرزی، سرمایه گذاری، داده ها، خدمات، فناوری و غیره برای تأکید بر منابع داخلی. از این رو، غربالگری سرمایه گذاری مستقیم خارجی در زمینه سلامت عمومی در تعدادی از سیاست های سرمایه گذاری کشورهای میزبان آشکار می شود. تا پایان سال ۲۰۲۱، ۳۶ کشور جهان غربالگری سرمایه گذاری مستقیم خارجی را بر اساس امنیت ملی یا جایگزین های آن اتخاذ کرده اند که اکثریت آنها کشورهای توسعه یافته هستند.

۴- روش تحقیق

روش تحقیق از نظر هدف به صورت کاربردی بود. روش گردآوری اطلاعات در این پژوهش به صورت کتابخانه ای، اسنادی و پیمایشی می باشد. جامعه آماری این پژوهش کشورهای صادرکننده نفت می باشد.

۵- یافته های پژوهش

۵-۱- چشم انداز بلندمدت تقاضای نفت بر اساس پیش بینی اوپک

جدول ۱- چشم انداز بلندمدت تقاضای نفت بر اساس پیش بینی اوپک (بر اساس میلیون بشکه در روز)
(سازمان نفت کشورهای صادرکننده، ۲۰۲۰)

۲۰۳۰	۲۰۲۵	۲۰۲۰	۲۰۱۵	
۲۲/۸	۲۳/۲	۲۳/۶	۲۳/۸	آمریکای شمالی

۱۳/۲	۱۳/۵	۱۳/۷	۱۳/۹	روپای غربی
۴۳/۱	۴۴	۴۴/۷	۴۵/۳	OECD
۶/۳	۶	۵/۷	۵/۳	آمریکای لاتین
۵/۲	۴/۷	۴/۳	۳/۹	آفریقا و خاورمیانه
۸/۳	۷	۵/۹	۴/۹	آسیای جنوبی
۹	۸/۲	۷/۴	۶/۷	آسیای غربی
۱۶/۷	۱۵	۱۳/۱	۱۰/۹	چین
۱۱/۴	۱۰/۶	۹/۸	۹	وپک
۵۶/۸	۵۱/۵	۴۶/۳	۴۰/۸	کشورهای در حال توسعه
۳/۴	۳/۳	۳/۳	۳/۱	روسیه
۱/۲	۲	۱/۹	۱/۸	اقتصاد در حال گذار
۱۰۵/۵	۱۰۰/۹	۹۶/۲	۹۱	جهان

این در حالی است که تقاضای کشورهای OECD در میان مدت روند کاهشی داشته و نسبت به میزان افزایش تقاضای نفت کشورهای دارای اقتصاد در حال گذار ناچیز است. در واقع، افزایش در تقاضای جهانی نفت خام ناشی از رشد تقاضای نفت کشورهای در حال توسعه می باشد. به گونه ای که حدود ۷۵ درصد از خالص افزایش تقاضای نفت تا سال ۲۰۳۰، مربوط به کشورهای در حال توسعه آسیایی خواهد بود. (شرکت پخش بریتانیا، ۲۰۲۰).

چشم انداز عرضه نفت:

لازم به ذکر است که مدل جهانی انرژی اوپک، برای محاسبه تولید این سازمان از روش برآورد تقاضا برای نفت خام اوپک استفاده میکند. در این روش ابتدا تقاضای جهانی نفت خام برای آینده برآورد میشود و سپس میزان عرضه منابع هیدروکربوری غیراوپک از آن کسر میگردد. طبق نتایج سناریو پایه، گرچه طی دوره مورد بررسی تقاضا برای نفت خام اوپک افزایش خواهد یافت، اما مقدار آن تا سال ۲۰۳۰ همچنان کمتر از ۳۹ میلیون بشکه در روز خواهد بود. با این میزان تولید سهم اوپک تا سال ۲۰۳۰ در بازار جهانی نفت کمتر از ۳۷ درصد خواهد شد.

جدول ۲- چشم انداز بلندمدت عرضه نفت بر اساس پیش بینی اوپک (بر اساس میلیون بشکه در روز) (سازمان نفت کشورهای صادرکننده، ۲۰۲۰)

	۲۰۱۵	۲۰۲۰	۲۰۲۵	۲۰۳۰
آمریکا و کانادا	۱۱/۹	۱۲/۳	۱۳	۱۳/۹
مکزیک	۲/۶	۲/۴	۲/۲	۲
اروپای غربی	۴	۳/۸	۳/۷	۳/۶
OECD	۱۹/۲	۱۹/۲	۱۹/۵	۲۰/۲
آمریکای لاتین	۵/۶	۶/۵	۶/۹	۶/۹
آفریقا و خاورمیانه	۴/۴	۴/۳	۴/۱	۳/۹
آسیا	۳/۹	۴/۱	۳/۹	۳/۷
چین	۴/۱	۴/۱	۴/۱	۴/۳
روسیه	۱۰/۴	۱۰/۷	۷/۱۰	۱۰/۷

سایر اقتصادهای در حال گذار	۳/۹	۴/۳	۴/۶	۵
غیر اوپک	۵۳/۹	۵۵/۷	۹۶/۶	۵۷/۵
نفت خام اوپک	۳۰/۸	۳۳/۲	۳۶	۳۸/۷
جهان	۹۱/۲	۹۶/۴	۱۰۱/۲	۱۰۵/۷

پیش بینی اداره اطلاعات انرژی آمریکا از عرضه ی نفت جهان

بر اساس سناریو مرجع تولید سوخت های فسیلی پیش بینی میشود که طی این دوره، عرضه ۳۱ درصد رشد داشته باشد. در این میان سهم اوپک از تولید در سال ۲۰۳۵، ۴۷ میلیون بشکه در روز (۴۲/۵ درصد) و سهم غیر اوپک ۶۳ میلیون بشکه در روز (۵۷/۵ درصد) می باشد. (طیبی، ۲۰۱۱).

جدول ۳- تولید نفت خام کشورهای عضو اوپک در ژانویه ۲۰۱۹ (میلیون بشکه در روز) (سازمان نفت کشورهای صادرکننده، ۲۰۲۰)

الجزایر	آنگولا	کونگو	اکوادور	گینه استوایی	کاین	ج.ا.ایران	عراق	کویت	لیبی	نیجریه	عربستان امارات سعودی-متحده عربی	ونزوئلا	جمع
۱/۰۱۲	۱/۳۷۴	۰/۲۹۳	۰/۵۳۷	۰/۱۲۴	۰/۱۹۶	۲/۰۸۶	۴/۵۰۱	۲/۶۶۵	۰/۷۹۶	۱/۷۷۶	۹/۷۳۳	۳/۳۰۴	۲۸/۸۵۶
تغییرات نسبت به ماه گذشته:													
۵-	۳۴-	۳۵-	۳-	۳	۲۴-	۹-	۶۸-	۴۴-	۳۴۴-	۲۵	۵۷	۲۹-	۱
۵۰۶-													

فهرست منابع :

عبدالی، اشکان. خلعتبری، مصطفی. ابراهیمی ذاکر، شایسته. حیدری، نسترن. توانا، محمدامین. قره داغی، محمدرضا. (۱۴۰۰). تاثیر ویروس کرونا بر بازار جهانی نفت و گاز و چشم انداز آن در آینده. فصلنامه پایداری، توسعه و محیط زیست. دوره ۲، شماره ۱، شماره پیاپی ۵. صص ۶۱-۸۳.

Aslam, F., Aziz, S., Nguyen, D. K., Mughal, K. S., & Khan, M. (۲۰۲۰). On the efficiency of foreign exchange markets in times of the COVID-۱۹ pandemic. Technological forecasting and social change, ۱۶۱, ۱۲۰۲۶۱.

Boone, L., Haugh, D., Pain, N., & Salins, V. (۲۰۲۰). Tackling the fallout from COVID-۱۹. Economics in the Time of COVID-۱۹, ۳۷.

Akhtaruzzaman, M., Boubaker, S., Chiah, M., & Zhong, A. (۲۰۲۰). COVID-۱۹ and oil price risk exposure. Finance research letters, ۱۰۱۸۸۲.

Ozili, P. K., & Arun, T. (۲۰۲۰). Spillover of COVID-۱۹: impact on the Global Economy. Available at SSRN ۳۵۶۲۵۷۰.

McKibbin, W., & Fernando, R. (۲۰۲۰). The global macroeconomic impacts of COVID-۱۹: Seven scenarios. Asian Economic Papers, ۱-۵۵.

Jeris, S. S., & Nath, R. D. (۲۰۲۰). Covid-۱۹, oil price and UK economic policy uncertainty: evidence from the ARDL approach. Quantitative Finance and Economics, ۴(۳), ۵۰۳-۵۱۴.

Maamri, N., R. Chaib, and M. Benidir. ۲۰۲۱. Covid-۱۹ safety measures in companies for employees well-being and business sustainability. *International Journal of Recent Advances in Multidisciplinary Research* ۸(۳): ۶۶۸۷-۶۶۹۳.

Ponkratov, V., N. Kuznetsov, N. Bashkirova, M. Volkova, M. Alimova, M. Ivleva, L. Vatutina, and I. Elyakova. ۲۰۲۰. Predictive scenarios of the Russian oil industry; with a discussion on macro and micro dynamics of open innovation in the Covid-۱۹ pandemic. *Journal of Open Innovation: Technology, Market and Complexity* ۶(۳): Article ۸۵.

Hawash, B., Z.A. Yousef Mokhtar, U.A. Mokhtar, and Y.A. Abuzawayda. ۲۰۲۰. Digital transformation in the oil and gas sector during Covid-۱۹ pandemic. *International Journal of Management* ۱۱(۱۲): ۷۲۵-۷۳۵.